

FN MOTOL

FAKULTNÍ NEMOCNICE V MOTOLE
ÚSTAV OŠETŘOVATELSTVÍ UK 2. LF

Cesta k modernímu ošetřovatelství XII.

recenzovaný sborník příspěvků z konference Daniel Jirkovský (Ed.)

Fakultní nemocnice v Motole
16.09. a 17.09. 2010

Recenzovali:

PhDr. Daniel Jirkovský, Ph.D., MBA

PhDr. Eva Švarcová, Ph.D.

PhDr. Jana Haluzíková, Ph.D.

PhDr. Šárka Tomová

PhDr. Marie Hlaváčová

Mgr. Hana Nikodemová

2

Vydala:

Fakultní nemocnice v Motole

V Úvalu 84

150 06 Praha 5 – Motol

jako svoji 4. publikaci.

Editor: PhDr. Daniel Jirkovský, Ph.D., MBA

Počet stran: 165

Vydání: první, Praha, 2010

Náklad: 120 výtisků na CD ROM

Grafická úprava: Jaromír Morávek, Fakultní nemocnice v Motole

Neprodejné!

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.

Za obsah příspěvků odpovídají jejich autoři.

Copyright © Fakultní nemocnice v Motole

Copyright © Autoři jednotlivých příspěvků

ISBN 978-80-87347-03-4

2

KOMUNIKÁCIA SO SLUCHOVO POSTIHNUTÝM V OŠETROVATEĽSKEJ PRAXI

Iveta Ondriová , Ľubica Derňárová, Marta Jakubíková, Dagmar Magurová
Katedra ošetrovateľstva Fakulta zdravotníctva Prešovskej univerzity v Prešove

Abstrakt:

Porucha sluchu spôsobuje poruchy v komunikačnom procese, preto je včasná diagnóza veľmi dôležitá pre následný vývoj dieťaťa , predovšetkým pre rozvoj reči . Sluch umožňuje dieťaťu učiť sa rozpoznávať hlasy, napodobňovať zvuky , zachytiť signály nebezpečenstva, komunikovať a tak rozvíjať sociálne vzťahy .Neodhalená a nekorigovaná ťažká porucha sluchu alebo hluchota spôsobí, že sa nevyvinie reč a zabrzdí sa mentálny vývoj dieťaťa.

V príspevku prezentujeme aktivity riešiteľov projektu KEGA z dvoch inštitúcií: FZ PU v Prešove a Spojenej školy P. Sabadoša v Prešove s názvom Komunikácia so sluchovo postihnutými v ošetrovateľskej praxi.

Kľúčové slová: *sluchové postihnutie, efektívna komunikácia, screening sluchu , klient,*

Teoretické východiská

Sluchové postihnutie predstavuje celoživotný problém. Svetová zdravotnícka organizácia (SZO) zaraďuje sluchové postihnutie na druhé miesto z hľadiska závažnosti postihnutia. Sluch umožňuje dieťaťu učiť sa rozpoznávať hlasy, napodobňovať zvuky, zachytiť signály nebezpečenstva, komunikovať a tak rozvíjať sociálne vzťahy .Pre rozvoj reči a intelektuálnych schopností je najdôležitejšie obdobie do 3. roku života.(Jakubíková, 2008)

Neodhalená a nekorigovaná ťažká porucha sluchu alebo hluchota spôsobí, že sa nevyvinie reč a zabrzdí sa mentálny vývoj dieťaťa , pri stredne ťažkej poruche sluchu je oneskorený vývoj reči a ľahká porucha sluchu môže byť príčinou horšieho prospechu v škole. Po narodení sa zvukovou stimuláciou rozvíja nielen sluchové centrum, ale vyvíja sa aj rečové centrum a šanca vybudenia adekvátnej činnosti rečového centra je podľa súčasných poznatkov do konca 4.roku života.(Jakubíková,2008)

Porucha sluchu môže byť **vrodená** alebo **získaná** , s rôznym stupňom postihnutia a to :

ľahká, stredne ťažká, ťažká porucha sluchu alebo hluchota. Viac ako 80% porúch sluchu sú vrodené alebo získané v perinatálnom období a preto pre včasnú diagnostiku je nutný celoplošný sluchový skrining u novorodencov. Na Slovensku sa skrining sluchu u novorodencov začal realizovať v roku 1998 na troch ORL klinikách , v súčasnosti je povinný skrining sluchu u novorodencov od 1.5.2006.

Vek v ktorom narušenie sluchu nastalo, je zvlášť dôležitý, lebo významnou mierou **ovplyvňuje vývin osobnosti jedinca** .Čím v ranejšom veku vzniká sluchová porucha , o to horšie sú jej následky .Ak narušenie sluchu nastane pred vývinom slovnej zásoby (vrodené), získané narušenie sluchu okolo pôrodu alebo v dojčeneckom veku , veľmi negatívne vplýva na vývin dieťaťa, lebo dojča nemá rozvinuté regulačné mechanizmy pomocou ktorých by mohlo eliminovať rušivé javy vo svojich sociálnych vzťahoch a takto sa brániť následkom sluchového postihnutia.(Houdková,2005).

Nepočujúce deti nepočujúcich rodičov majú dobré postavenie v rodine ,lebo ich komunikačné zručnosti (väčšinou manuálnymi znakmi) sa rozvíjajú od začiatku bez problémov. Následky

narušenia sluchu sú ovplyvnené podmienkami sociálneho prostredia. Hodnotenie výskytu sluchových postihnutí závisí aj od úrovne poznatkov lekárskej vedy , od úrovne lekárskej starostlivosti, socioekonomických pomerov a tiež zdravotníckej politiky štátu.

Úloha sestry a pôrodnej asistentky je nenahraditeľná pre kvalitu sociálnych vzťahov v spoločnosti .Vo vzťahu sestra pacient vzniká interakcia, v ktorej sestra realizuje rolu ošetrovateľky, komunikátorky, učiteľky, poradkyne, advokátky atď. Rola sestry komunikátorky je neodmysliteľná a zasahuje do všetkých oblastí a aktivít ošetrovateľskej praxe. Komunikácia umožňuje sestre lepšie vnímať chorého , pozorovať, pochopiť jeho problémy a identifikovať potreby. Komunikačné schopnosti sestry sa skvalitňujú zvládnutím teoretických východísk komunikácie a tréningom v efektívnych komunikačných zručnostiach. (Sihelská, 2007) .

Problematike komunikácie so sluchovo postihnutými v ošetrovateľskej praxi sa venuje len sporadicky málo odborníkov. Aj keď sa sestry a pôrodné asistentky nestretávajú s nepočujúcimi pacientmi často, ich problémy a ťažkosti im nemôžu byť cudzie. Hlavnou úlohou sestry a pôrodnej asistentky so sluchovo postihnutým pacientom je vytvoriť priaznivé podmienky v kontexte holistického prístupu v ošetrovateľskej praxi.

V ošetrovateľskej praxi sa stretávame aj s nepočujúcimi klientmi alebo s klientmi s rôznym stupňom poruchy sluchu. Pri komunikácii s nimi pociťujeme problémy hlavne v prípade ak chceme niečo vysvetliť , napríklad liečebné , či ošetrovateľské postupy , alebo ak od klienta potrebujeme informovaný súhlas. Nie vždy máme k dispozícii tlmočníka , ktorý nám v komunikácii pomáha Reflektujú na tieto komunikačné bariéry.

FZPU v spolupráci so vzdelávacou inštitúciou Spojenou školou P.Sabadoša v Prešove , ktorá sa zaoberá výchovou a vzdelávaním detí a mládeže s poruchami sluchu a komunikačnými poruchami realizuje projekt s názvom „Komunikácia so sluchovo postihnutými v ošetrovateľskej praxi“.

Projekt kultúrno - edukačnej grantovej agentúry (KEGA) bol schválený v roku 2008.

V kontexte skvalitnenia problematiky komunikácie so sluchovo postihnutými v ošetrovateľskej hlavne ciele projektu sú nasledovné:

- priblížiť zdravotníckym pracovníkom sluchovo postihnutého jedinca a umožniť hlbšie precítenie problémov sluchovo postihnutých
- posilniť psychologicko- etické atribúty vo vzťahu k sluchovo handicapovaným
- komplexnejšie poňať problematiku sluchovo postihnutých jedincov

Záver

Vedomosti a skúsenosti získané prácou v projekte chceme zúročiť pri výchove a vzdelávaní budúcich sestier .

V príprave budúcich zdravotníckych pracovníkov posilňovať psychologicko – etické atribúty postavenia sluchovo postihnutých jedincov v spoločnosti. Nácviky praktických zručností komunikácie so sluchovo postihnutými v ošetrovateľskej praxi. Integrácia sluchovo postihnutých a tým vytváranie priestoru pre kontakt zdravej populácie so sluchovo postihnutými

Poskytnúť budúcim zdravotníkom základy posunkovej reči v nepovinnom predmete.

Humanizácia ošetrovateľskej praxe vo vzťahu k postihnutým jedincom v spoločnosti. Postavenie postihnutých jedincov vnímať optikou celospoločenskej snahy o ich plnohodnotnú

integráciu do radov zdravej populácie .Vytvárať priestor na podporu seminárov, školení, projektov v komunikácii so sluchovo postihnutými chorými Podporovať ideu celoživotného vzdelávania všetkých zdravotníckych pracovníkov

Zoznam bibliografických odkazov:

HOUDKOVÁ, A. *Sluchové postihnutie u detí* . Praha:Triton,2001.178s. ISBN 80-7254-623.

HORŇÁKOVÁ , A. *Jazyková vybavenosť budúcich zdravotníckych pracovníkov a použitie odbornej medicínskej terminológie v cudzom* . In: Trendy v ošetrovatelství IV., Ostrava: Ostravská univerzita, 2006, s.84-93 ISBN 80- 7368-182-X

JAKUBÍKOVÁ,J. *Poruchy sluchu u detí: princípy a postupy pre včasnú diagnostiku, identifikáciu etiológie a liečbu* .In *Pediatrica pre prax* ,2008,roč.9,č.5, s.252-256.ISSN 1336-8168.

SIHELSKÁ,D. *Príčiny zlyhávania komunikácie* .In *Sestra a lekár v praxi*, 2007,.,roč.6,č.7-8.s.16-17. ISSN 1335-9444.

UHEROVÁ,Z. *Interkultúrna komunikácia v oblasti zdravotníctví* .In *Cizí jazyky v kontextě Multikultúrní Európy* .Sborník mezinárodní konference University J.E.Purkyně v Ústí nad Labem,2008,s.238-241. ISBN 978-80-7414-075-4.

UHEROVÁ ,Z. *Vzťah empatie a inklinácie k štýlu A a B u študentov FZ v Prešove* .In *Quo vadis zdravotníci? Zborník z konferencie s medzinárodnou účasťou*. Prešov FZ PU v Prešove, 2005, s.1-6 .ISBN – 80-8068- 3921.

42

Kontaktná adresa :

PhDr. Iveta Ondriová PhD.
Fakulta zdravotníctva PU , Katedra ošetrovatel'stva
Partizánska č.1
080 01 Prešov
Slovenská republika
Email: ondriova@unipo.sk